

# ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ МУЗЕЈА У ДОБОЈУ ЗА 2024. ГОДИНУ

## УВОД

Музеј у Добоју своју мисију као чувара, истраживача и презентатора културно-историјског и природно наслеђе, обавља од 1956. године, кроз археолошко, етнологско, историјско, умјетничко и природњачко одјељење. Својом дјелатношћу надлежан је за простор 11 општина у Републици Српској. Ангажман кустоса из Музеја у Добоју често буде и на простору изван дефинисаног опсега дјеловања Музеја због одређених битних истраживачких радова, односно због дефицита институција и стручњака на одређеним подручјима у Републици Српској. Најчешће из области археологије и нематеријалног културног наслеђа, али у последње вријеме и из области историје, те природњачких тема у сарадњи са ПМФ из Бања Луке.

У 2024. години акценат у дјелатност музеја је стављен на истраживачки рад свих одјељења, јер је то сегмент музејске дјелатности која „храни“ презентаторску активност, која је најчешће у јавности и мјерило успјеха једне музејске институције, иако је то само петина или шестина посла који се у музејима обавља.

Проширивањем зграде Музеја, финансирано од стране Града, допринијело је развоју новог одјељења и нових могућности за презентацијске сврхе богатог културно-историјског и природног наслеђа, на чему се такође знатно радилио у 2024. години, и гдје се, релативно ново, природњачко одјељење, све више потврђује као битна карика у заштитарској и презентаторској улози битних дијелова природног наслеђа добојског подручја. Такође, врло битна ствар је и оснивање новог, шестог одјељења у Музеју, одјељења за нематеријално културно наслеђе.

Посјећеност Музеја у Добоју је и у 2024. године у континуираном периоду добра, односно број посјетилаца је био око 8.500.

Дјелатност Музеја у Добоју и одређене програмске активности финансирани су од стране : Министарства просвјете и културе РС, Града Добоја, Секретаријата за вјере РС, Митрополије Дабробосанске, Митрополије Зворничко-тузланске, Министарства за културу и информисање Србије, те кроз пројекат заједничке сарадње и Универзитета у Тубингену, Њемачка.

## АРХЕОЛОШКО ОДЈЕЉЕЊЕ

Археолошко одјељење у току предходне године поред редовних послова на прикупљању, чувању и заштити покретних археолошких музеалија реализовало је и следеће активности – 1) Прикупљање археолошке грађе – путем аквизиције ЈУ Музеј у Добоју у трајно власништво добио је значајну колекцију предмета из приватне збирке колекционара Николе Ивановића из Брода. Предмети укључују налазе из различитих временских периода од неолита до касног средњег вијека. Неки од предмета су јединствени и након конзерваторских радова биће приказани на сталној музејској поставци. Такође, мања колекција средњовјековних предмета уступљена је археолошком одјељењу са локалитета у околини Мајевца и Ритешића. - 2) теренска истраживања: У периоду од 21.04.2024.-23.05.2024. године настављена су систематска археолошка истраживања на локалитету Подлипе, општина Соколац. Наставак ископавања обављају се у сарадњи Музеја у Добоју са Универзитетом у Тубингену (Њемачка) и Филозофским факултетом Универзитета у Београду (Република Србија). Подлипе су један од најзначајнијих палеолитских локалитета у Републици Српској и једини са очуваним остацима пећинске умјетности и предмета органског поријекла. Пројекат се реализује у оквиру европског гранта „Our first steps to Europe: Pleistocene Homo sapiens dispersals, adaptations and interactions in South-East Europe. European Research Council (ERC).

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа зворничко-тузланског г. Фотија у манастиру Папраћа у периоду од 11.06.2024-11.08.2024. године и 25.09.2024.-25.11.2024. извршена је четврта фаза систематских археолошких ископавања у оквиру пројекта обиљежавања јубилеја 170 година од посљедње велике обнове манастира. Ово је уједно и највећи археолошки подухват ЈУ Музеја у Добоју који је добио пројекат да обави систематска археолошка ископавања манастира и порте. У сезони 2024. године обављена су истраживања у Сектору II, дефинисани су остаци монументалног конака из 16.-17. вијека, као и откопавања новог западног конака. Досадашња истраживања показали још већи значај манастирског комплекса, него што се то раније и претпостављало. Испод пода великог триконхоса из средине 16.

вијека, откривени су остаци старије једнобродне цркве, прелиминарно датиране с краја 13. и почетка 14. вијека, а уз коју је средином 14. вијека призидана припрата са гробницом на свод. Такође у средини наоса старије цркве откривена је још једна гробница на свод, која је датирана у почетак 15. вијека. Гробница је имала и своју надземну конструкцију, мрамор/стећак у облику сандука. Остаци старије цркве били су украшени квалитетним фрескописом српско-византијског стил. Исто тако пронађен је и мањи корпус фресака млађе цркве из 16. вијека. Сама гробница у припрати била је опљачкана у 19. вијеку, али откривени су остаци најмање три покојника са траговима златовеза на костима. Све ово иде у прилог сахрани најистакнутијих чланова друштва и могућих ктитора. Друга гробница у средини наоса такође је била у потпуности опљачкана. Старија црква страдала је у другој половини 14. вијека, да би након тога почетком 15. вијека била формирана велика некропола под стећцима која је трајала све до почетка 16. вијека. До сад су истражена 164 гроба. Неки од гробова садржали су прилоге у виду новчића или пак дијелове ношње попут остатака тканине, дугмића или дијелова појасних копчи. Средином 16. вијека на локалитету је подигнута монументална црква, данашњи храм, са конацима, економским и стамбеним зграда и обзиће. У току треће кампање радило се на ископавању грађевине 1 која представља остатке конака који је формиран са јужне и источне стране цркве. Сама зграда имала је неколико фаза изградње, једна је сигурно средњовјековна, док се идућа фаза датује у другу половину 16. и почетак 17. вијека. Конаци из раног новог вијека имала су тријем са стубовима, остатке дренажног канала и огњиште. Откривена је велика количина археолошког материјала укључујући алатке од кости и рога, керамичко посуђе, посуде од стакла, дијелове стаклених прозора (окулуси), алатке од метала, накит и новац. Највећи број нумизматичких налаза везује се за 17. вијек и укључује новац пољских и угарских краљева, турске акче, а куриозитет представља новац цара Ивана Грозног и Фјодора I из 16. вијека, који даје потврду из писаних извора о честим путовањима папраћких игумана у Русију. Осим што су били вјерски центри манастири су били и економска средишта која су производила и трговала робом од најразличитијег материјала и поријекла. Фрагменти керамике из Изника, најлуksузније керамике 16. вијека доказ су повезаности са великим центрима Османског царства, исто важи и за налазе од стакла чије су радионице смјештене у Приморију и Венецији. У своје златно вријеме била

је значајан преписивачки центар који је у најтежа времена сабирао и чувао културу и традицију. Руководилац ископавања је др Александар Јашаревић музејски савјетник археолог из Регионалног Музеја у Добоју, који је уједно и члан одбора за обнову манастира и прославу јубилеја. У овогодишњој кампањи екипи се придружила и антрополог др Драгана Вуловић са Археолошког института у Београду која је задужена за антрополошку обраду скелета са локалитета. Конзерваторско-рестаураторским радовима на цркви руководи Републички завод за заштиту споменика Србије. План и програм археолошких истраживања реализован је према дозволи Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа РС (бр. 07/1/624-307-5/22; '7/1/624-307-7/22). Манастирски комплекс заштићен је као културно добро од стране Комисије за очување националних споменика БиХ (бр. 06.1-2-124/05-5). Са завршетком треће налазима накита из средњовјековне некрополе истражене у оквиру манастирске порте и цркве, остатке фрескописа и те бројне дијелове материјалне културе са простора конака. Археолошки материјал је депонован у археолошко одјељење. Пројекат је финансиран од стране Епархије зворничко-тузланске, Републичког Секретаријата за вјере при влади РС и Министарства цивилних послова.

Министарство културе и информисања Републике Србије финансирало је један пројекта у оквиру конкурса суфинансирања културних дјелатности Срба у иностранству за 2024. годину. Пројекат се односи са адаптацију музејских депоа. Археолошко одјељење добило је средства за још три пројекта. Министарство просвјете и културе РС у оквиру гранта за суфинансирање пројеката у културу одобрило је средства за наставак археолошких истраживања манастира Папраћа; почетак нових археолошких истраживања и конзервацији метала са Добојске тврђаве, реализација активности још је у току, те пројекат за суфинансирање адаптације музејског депоа. Археолошко одјељење кроз успјешну сарадњу са осталим институцијама врши размјену стручне литературе. Археолошка библиотека допуњена је са двадесет нових публикација Археолошког института из Београда и Републичког завода за заштиту споменика Србије. Осим теренских истраживање, бриге о покретном материјал и његове конзервације, руководиоца одјељења радио је и на публиковању археолошког материјала из музејских збирки.

## ИСТОРИЈСКО ОДЈЕЉЕЊЕ

### Стручни музеолошки рад

Кустос историјског одељења је био на истраживању у Центру за истраживање рата, ратних злочина и несталих лица у Бања Луци. Тема истраживања је била, да се прегледа сва доступна документација везана за Одбрамбено-отаџбински рат на подручју тадашње општине, а садашњег града Добоја. Истраживали смо документацију која је везана за цивилне жртве Одбрамбено-отаџбинског рата, поименични попис страдалих војника, као и попис страдалих цивила у Добоју са подручја других општина. Такође смо прегледали документацију која је доступна и која се односи на гранатирање тадашње општине, а садашњег града Добоја са подручја општине Тешањ, Сивша и Јелах, као и са подручја општине Грачаница. Циљ овога истраживања је да буде написан стручни рад о страдању цивила и гранатирању самог града Добоја, јер на основу доступне литературе, смо препознали да имамо јако мало стручних радова о Одбрамбено-отаџбинском рату који се односи Добој. Истраживање је рађено у периоду од новембра 2024. до краја јануара 2025. године.

Музеј у Добоју у континуитету већ дужи низ година се бави прикупљањем података о старим православним породицама које су живјеле у Добоју између Два свјетска рата. Полазна основа нам је био попис становништва који је урадила Краљевина Југославија из 1931. године. Тај попис смо узели за полазну основу из разлога што у себи садржи поименични попис становништва који је живио у то вријеме у Добоју. Други извор нам је старо православно гробље које се налази изнад сада већ бивше болнице „Свети Апостол Лука“. Ово истраживање је трајало са прекидима скоро цијелу годину, и мишљења смо да би у скоријој будућности могли да напишемо стручни рад о људима који су живјели и стварали у нашем граду.

Кустос историјског одељења је на основу раније прикупљење архивске грађе и грађе која се налази у историјском одељењу Музеја у Добоју, написао два стручна рада. Један рад се односи на Јелену Пулфер која је живјела у Добоју, и која је за вријеме Другог свјетског рата успјела да спасе цркву

Светих апостола Петра и Павла од рушења, док је споменик који је посвећен добојским мученицима, који се налази изнад цркве разрушен. Овај рад је представљен у Требињу на научној конференцији, која је одржана у организацији „кнез Мирослав Хумски“, на тему „Историја и култура – између личности, догађаја и процеса.“ На овој научној конференцији су учествовале колеге из осталих Музеја са подручја Републике Српске, као и колеге из института и Филозофског факултета из Бањалуке и Источног Сарајева.

Други стручни рад је објављен у часопису Топола који издаје Спомен подручје Доња Градина. Рад се односи на четири цивила који су били са подручја општине Добој и који су стријељани од стране усташа у Другом свјетском рату. Рад смо урадили на основу документације која се налази у историјском одељењу Музеја у Добоју, тј на основу опроштајних писама особа које су стријељане. На основу документације дало се закључити да су стријељани само на основу вјерске и националне припадности.

### Изложбени рад

Поводом обиљежавања Дана града, историјско одељење је организовало долазак гостујуће изложбе коју је урадио колега из Музеја Републике Српске Јанко Врачар и колега Дејан Дошлић са Филозофског факултета из Бањалуке. Изложба под насловом „Орао, Лав и Крин“ је отворена у јуну и гостовала је у Музеју мјесец дана. Кроз ову изложбу су приказани грбови и печати српских средњовјековних династија које су биле на данашњем подручју Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе. За нас је интересантан грб породице Златоносовић, јер је та породица у средњем вијеку владала простором Усоре и Соли.

Такође је настављено са прикупљањем изложбеног материјала и грађе за Спомен собу у Дервенти. Тренутно је завршена прва фаза рада, тј изложбени простор је спреман.

### Педагошки рад

Кустос исторјског одељења је заједно са осталим колегама учествовао у пријему и стручном вођену екскурзија које су организовале средње и основне школе из Бања Луке, Прњавора, Зворника, Бијељине, као и школе са подручја

града Добоја. Циљ ових екскурзија и стручног вођења кроз наш музеј је да им се на један једноставан и њима пријемчив начин покаже слика о животу и развоју цивилизација које су обитавале на нашем подручју. Дјеца, па и одрасли имају прилику да кроз свако одељење виде како су наши преци живјели, а посебно у новијој историји гдје посједујемо много докумената који свједоче о расту и развоју Добоја. Поред дјеце из Републике Српске историјско одељење је учествовало у организацији пријема дјеце са Косова и Метохије. У сарадњи са школом „Свети Сава“ организован је пријем дјеце из Аранђеловца ( Србија). Поред обиласка музеја, организована је и радионица „Преткољубље“. Кроз ову радионицу смо покушали да покажемо традицију и начин на који су живјели наши преци у не тако давној прошлости.

## **ОДЈЕЉЕЊЕ ИСТОРИЈЕ УМЈЕТНОСТИ**

У претходном периоду, инсистирало се дефинисању допуне Уговора о поклону господина Драгутина Драга Хандановића, који је завјештао Граду и Музеју његових 100 дјела. Музеј је првобитно преузео само тридесет три дјела, те је било неопходно допунити већ постојећи Уговор, обезбиједити и прилагодити простор за преузимање остатка дјела обухваћених Уговором о поклону, махом скулптура средњег и малог формата. Ови поступци трајали су више од два мјесеца, због проблема адекватног складиштења и контролисања материјала. Како је простор, депо, премали суочени смо са низом додатних проблема, који ће нас очекивано пратити дужи низ година.

Такође, током прошле године, започета је обрада материјала којег обухвата Легат Драгутина Драга Хандановића, али због обимности садржаја, обрађен је само дио, па се очекује да ће и овај преостали дио бити завршен до краја 2025. године. Под обрадом материјала подразумијева се идентификација, класификација, фотографисање, дигитализација, инвентарисање, конзервација и рестаурација, паковање и складиштење материјала...

Говорећи о Одјељењу којем треба ширење и развијање, а бавећи се истраживачким радом, успјели смо идентификовати и препознати неколико умјетничких дјела вриједних музејске пажње.

Идентификоване су двије четвородијелне руске иконе руралног типа из 19.в. од којих је једна још увијек у процесима конзервације и рестаурације. Нису познате околности аквизиције руских икона у ову установу културе. Не постоји писани траг кад, како, зашто и одакле су доспјеле, али је неминовно да оне представљају један о значајнијих доказа узајамног дјеловања и културне размјене између Русије и земаља Балкана. Стога је неопходно било прикупити и сачувати ове важне факторе, како би се боље сагледало и истражило то узајамно дјеловање. Како иконе и данас заузимају значајно мјесто у српској култури, што кроз дјеловање Цркве, тако и уз култ Славе, ове двије иконе умногоме обогаћују не само Одјељење за историју умјетности већ и саму музејску установу у којој је један дио посвећен чувању нематеријалне културне баштине при којој је скренута пажња и на претходно поменути култ Славе.

Поред дјела сакралне умјетности, успјели смо препознати и откупити три дјела некадашњег суграђанина и умјетника Илијаса Крушкића. Током ратних дешавања Музеј је био у прилици да чува дјела овог умјетника привремено. По завршетку посљедњег рата у Босни и Херцеговини, ова дјела су преузета од стране самог аутора и нашла су свој пут широм Европе. Нажалост, важност да бар једно дјело буде сачувано под кровом ове музејске установе тада нико није препознао. Град Добој се кроз своју бурну прошлост кроз бројне манифестације и догађаје показао као средина у којој је умјетност добро прихваћена. Појединци који су томе несебично доприносили јесу добро позната имена ужој и широј јавности, а међу њима се свакако истиче и име Илијаса Крушкића. Откупљена су три дјела апстрактног садржаја већих димензија у техници бајц на папиру, која су настала током 1982. године. Сlike су откупљене заједно са украсним рамовима. Ради се о три слике издвојене из циклуса слика сличног садржаја са истом техником израде. Ове музеалије тренутно нису изложене за јавност и не налазе се у сталној поставци, али то не умањује њихов значај.

Прикупљањем ових трагова културе донекле је унапријеђено Одјељење историје умјетности, али је створена и могућност оспособљавања конзерваторско-рестаураторске радионице, те се у претходном периоду дјелимично посветила пажња и развоју ове струке. Прикупљене су основне супстанце за чишћење умјетничких дјела различите врсте материјала, природна и синтетичка љепила и различит рестаураторски прибор ситнијег типа. Ово представља само мали дио ”опreme” која је створила низ могућности, које су се у прошлости обављале у другим институцијама, а за које је било потребно одвајати додатна средства.

## **ПРИРОДЊАЧКО ОДЈЕЉЕЊЕ**

Током 2024. године Природњачко одјељење је реализовало више активности. Сprovedена су теренска истраживања, прикупљање материјала и допуна збирки, учествовање у II научно-истраживачком кампу на Озрену, реализована је тематска изложба под називом „Свијет гљива“, те педагошки рад са ученицима и посетиоцима.

Теренска истраживања су веома важна за рад Природњачког одјељења. На овај начин се прикупља материјал за Природњачке збирке, али се долази и до битних података о диверзитету и дистрибуцији појединих таксона на музејском подручју. Током 2024. године настављена су миколошка истраживања која се спроводе уназад двије године. Сва та истраживања су представљена у тематској изложби о гљивама која је отворена у децембру 2024. године. У сарадњи са проф. др Гораном Шукалом зоологом са Универзитета у Бањој Луци реализована су херпетолошка истраживања водотокова на планини Озрен. Том приликом обogaћена је херпетолошка збирка у музеју са новим препаратима водоземаца и гмизаваца.

Од 17. - 21.07.2024. године одржан је II научно-истраживачки камп на Озрену. Као и претходне године кустос биолог из музеја је учествовао на кампу. Камп је окупио биологе из разних области као и спелеологе за истраживање пећинског свијета. Током кампа сакупљено је неколико препарата за музеј. Резултати са кампа су представљени на конференцији у Добоју која је одржана 08.11.2024. године. Представљена је нова врста која је

пронађена у пећини, ријеч је о једној врсти паука *Porrhomma ozrenensis*, који је добио назив по планини Озрен.

У децембру 2024. године отворена је тематска изложба под називом „Свијет гљива“. Ово је прва изложба Природњачког одјељења. Да би се реализовала једна изложба овог типа, потребно је много времена и труда. Теренска истраживања која су обухватала сакупљање и фотографисање гљива трајала су више од двије године. Ова изложба је едукативног карактера, чији је циљ да привуче што више заинтересованих људи за ову групу организама, првенствено ученика основних и средњих школа. На нашем подручју гљиварство је слабо развијено, не постоји ни једно удружење гљивара на нашој регији, те се надамо да ћемо овом изложбом заинтересовати млађу популацију за сакупљање самониклих гљива. Због тога ћемо у наредном периоду одржавати радионице са ученицима на ову тему. На изложби је представљено 70 врста гљива кроз 3Д моделе са нашег подручја. Изложбом су обухваћене већином јестиве врсте које се сакупљају, а такође изложене су и отровне и смртно отровне врсте. Изложба је праћена стручним паноима, на којима можемо сазнати о историјату употребе гљива, диверзитету гљива на подручју Добојске регије, њиховој употреби у исхрани и медицини, отровима које садрже у себи, значају гљива за екосистем, упутствима за сакупљање гљива. За ову изложбу одштампана је каталожка публикација у 100 примјерака. У каталогу који се састоји од 10 цјелина, описана је свака врста која је представљена на изложби, као и мноштво других података везаних за гљиве, као што је грађа гљива, њихова екологија, класификација итд. Изложба је у Музеју у Добоју доступна за посјетиоце до јуна 2025. године. Послије тога планирано је да се са овом изложбом гостује у другим музејима широм Републике Српске. Отварање изложбе је било веома медијски пропраћено, што је један од циљева рада музеја, да будемо што видљивији у јавном простору, како би посјећеност музеја стално расла.

Природњачко одјељење као и Музеј у цјелини придаје велики значај педагошком раду са најмлађим посјетиоцима. Реализоване су групне посјете од нивоа предшколских установа до ученика средњих школа, гдје су у складу са узрастом упознати са културно-историјским и природним наслеђем наше регије.

## **ЕТНОЛОШКО ОДЈЕЉЕЊЕ И**

## **ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЉЕЂЕ**

Етнолошко одјељење је кроз устаљену, вишедеценијску праксу обављало истраживачко-документациони, заштитарски рад на елементима материјалне, духовне и социјалне културе народа који живи на подручју бивше добојске регије. Обзиром да се на свјетском нивоу дефинисали одређени стручни правци кретања, из овог одјељења ће се у скоријој будућности формирати два одјељења (етнолошко материјално културно насљеђе и нематеријално културно насљеђе). Нарочито након реализације сталног дијела поставке посвећено нематеријалном културном насљеђу (НКН) добојске регије, као почетак формирање једног Центра за НКН добојске регије, а што подразумијева и ново одјељење, односно одјељење за НКН у оквиру Музеја у Добоју. Ово би представљало шесто одјељење у Музеју, и за релативно кратко вријеме направили смо значајан искорак у суштинском проширењу гдје се од постојећих три одјељења (археологија, историја и етнологија) уназад 10-ак година формирало три нова (природњачко, умјетничко и одјељење за нематеријално културно насљеђе).

Реализацијом изложбе „Нематеријално културно насљеђе добојске регије“ јавности је представљено 10 елемената овог врло осјетљивог дијела нашег насљеђа. Концепт ове изложбе је да се у оквиру једне налази 10 мањих изложби, који описују одређене елементе. Ову изложбу прати и истоимена публикација. Овај изложбени дио би требало да буде само дио Центра за НКН добојске регије. Идеја је да поред теренско-истраживачког рада и документационог архивирање у различитим облицима елемената НКН, изложбеног представљања, буде заступљена и изразита радионичка активност. Управо се на постављању добрих основа за функционисање овог Центра радило у 2024. години. Теренско-истраживачки рад је резултирао да ће у 2025. години још 4 елемента НКН са ширег добојског подручја наћи своје мјесто на Листи нематеријалног културног насљеђа РС, а самим тим и своје мјесто у оквиру сталне поставке. Тиме би Музеј у Добоју био иницијатор 14 елемената за упис на Листу НКН Републике Српске. Поред грнчарске радионице, коју у континуитету од 10 година одржавамо у Музеју, у току 2024. године

обезбјеђена су средства за одржавање још неколико различитих радионица везаних за НКН у току 2025. године: калиграфска, те радионице ткања, веза и плетења. Сваке године, план је да се број радионица повећава, гдје се надамо за коју годину да ће број полазника на разним радионицама достићи број од хиљаду полазника на годишњем нивоу. Овај концепт заштите и презентације НКН, на коме је рађено у 2024. години, вјероватно је јединствен на подручју Босне и Херцеговине.

Од суштинског значаја за очување НКН је подизање свијести локалних заједница и група који су носиоци одређеног наслеђа. Најефикаснији начин спровођења ове стратегије је указивање на значај НКН за заједницу кроз концепт интегративне заштите, гдје је културни туризам значајан елемент ове стратегије. Културни туризам обезбјеђује финансијску подршку очувању, ревитализацији и промоцији НКН, гдје музеји, у том смислу, могу бити битна карика.

И управо је то основни мотив за реализацију изложбе, формирање Центра и новог одјељења, тј да Музеј у Добоју буде посредник између локалних заједница или група које су носиоци одређеног НКН и власти локалних и државних, на препознавању и верификовању одређених елемената НКН и да кроз стални дио поставке посвећен НКН ширег добојског подручја, буде промотер овог крхког дијела нашег наслеђа и тиме истински постане регионални центар за заштиту и промоцију НКН простора над којим је својом дјелатношћу надлежан.

Изложбом се жели указати на разноликост и значај нематеријалног културног наслеђа за одређено подручје, групу људи или чак појединца. Популаризовањем НКН кроз стални дио поставке, требало би да послужи и за подизање свијести о неопходности заштите овог крхког дијела нашег наслеђа, знатно подложнијег пропадању него одређени материјални облици наше културе, а услед глобализације и технолошког напретка као основних чинилаца унифицирања начина живота људи на планети.

Етнолошко одјељење, односно Музеј у Добоју узео је учешће, крајем 2023. године и током 2024. године, у међународном конкурс за пројекат "HUMAN BEINGS AND PLANTS, TOGETHER !!!" CREA-CULT-2024-COOP-1 — European Cooperation Projects.

Партнери у пројекту су: World music asociјација Србије ( WMAS) [www.worldmusic.org.rs](http://www.worldmusic.org.rs), ТО Сремски Карловци [www.karlovc.org.rs](http://www.karlovc.org.rs) ; Музеј у Добоју [www.muzejdoboj.com](http://www.muzejdoboj.com), Voice and Plantmusic (Karin Wartenbergh) Holandija, <https://voiceandplantmusic.com> , Balkan Seed Network.

Ово је једна од фаза дугорочног пројекта са циљем интегрисања наслеђа из традиционалне народне медицине, фитотерапије као изузетан потенцијал биодиверзитета, дивље љековито биље Балкана, у модеран, научни тренд тзв.квантне медицине која је неинвензивна за сва људска бића. Ова фаза пројекта је реакција на изопштеност овог потенцијала и потребу да се укаже на значај енергетске повезаности између људских бића и интелигенције биљака за јавно здравље, посебно у локалном контексту, и опстанак живота на планети Земљи; повезаност која новим конструкцијама музичких инструмената, може и да се чује, самим тим и лакше разумеје станиште биљке, њен однос са човјеком у сваком смислу. Ово биљежење је предуслов за развијање дигиталних алата за јавно здравље.

Фокус пројекта су иновације кроз социјалну инклузију и одрживост. Кроз пројекат, биће продуцирана музика настала од фреквенција које емитује трава ива регион БиХ/РС, Добој-планина Озрен (једина је љековита биљка на листи свјетске баштине) и вино Бермет (заштићено географско поријекло) са Фрушке Горе, Србија (у 15 вијеку је био љековити напитака који се припремао у манастирима на овој планини, а који ,осим аутохтоних сорти винове лозе, садржи и 26 врста љековитих трава, од којих су неке донијете у Србију са развојем средњовјековне медицине, Хиландарски медицински кодекс). Панели, концерти, изложбе и публикације ће бити саставни дио овог пројекта које би се требао реализовати у (БиХ/РС) Добоју, (Србија) Фрушкој Гори, вјероватно и Грчкој, евентуално и у Италији и Холандији, а музика о трави иви би се ширила на свим наступима у различитим дијеловима свијета извођача који из емитоване фреквенције биљке праве музику, новитет који код нас није много познат али је изузетна прилика за бесплатну свјетску промоцију Добоја и Озрена.

Такође се Музеј у Добоју крајем 2023. и током 2024. године, преко етнолошког одјељења, укључио у пројекат „Аутохтоне сорте воћа и поврћа-идентификовање, прикупљање, ширење сјеменског и садног материјала“ , а

који води Пољопривредни факултет из Бања Луке. Циљ је давање доприноса очувању традиционалних начина узгоја и врста сорти воћа и поврћа, који су угрожене и у знатној мјери нестале са нашег поднебља.

## **ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈ НА ДАН 31.12.2024.ГОДИНЕ**

### ☐ ПРИХОДИ:

У 2024.години Музеј се финансирао из сљедећих извора:

- Министарство просвјете и културе РС:
    - Бруто плате, превоз на посао и матичне активности ---199.450 КМ
    - Матичне активности за 2023.год.--- 7.050 КМ
  - Министарство просвјете и културе РС – Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа:
    - Два археолошка пројекта ---5.400 КМ
  - Буџет Града Добој :
    - Материјални трошкови и набавка опреме ---96.500 КМ
  - Министарство културе Србије:
    - Грант --- 1.952 КМ
- ☐ Укупни приходи : 310.352 КМ

### ☐ РАСХОДИ :

- Министарство просвјете и културе РС:
  - Расходи за лична примања запослених (Бруто плате, превоз на посао, матичне активности, бруто накнаде ---197.445 КМ,

- Буџет Града Добој и средства из других извора финансирања:

-Укупни расходи ---87.025 КМ, а односе се на :

- a) Расходи за лична примања-665 КМ,
- b) Расходи по основу утрошка енергије, комуналних и комуникационих услуга-8.368 КМ,
- c) Расходи за режијски материјал-4.073 КМ,
- d) Расходи за текуће одржавање-12.811 КМ,
- e) Расходи по основу путовања и смјештаја-6.823 КМ
- f) Расходи за стручне услуге-16.590 КМ,
- g) Остали неklasификовани расходи-24.532 КМ
- h) Издаци за набавку опреме-13.163 КМ

☐ ОБАВЕЗЕ:

- Обавезе Града Добој на дан 31.12.2024.године износе 70.658 КМ, а односе се на:

-Обавезе за лична примања запослених-503 КМ

-Обавезе из пословања у земљи-70.154 КМ

( обавезе се односе и на обавезе из 2022. и 2023.год.)

- Обавезе Министарства на дан 31.12.2024.године :

-Обавезе за лична примања запосле.(брuto плате, превоз на посао) - --18.522 КМ

-Краткорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама

власти (за програмске активности за 2024.годину) ---7.050 КМ

